

ÅLESUND KOMMUNE
Postboks 1521

6025 ÅLESUND

Vår dato: 19.11.2024

Vår ref.: 202417481-4 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Ålesund kommune får tillatelse til midlertidig senkning av vannstanden i dam Strokevatn og i dam Langevatn i Ålesund kommune i Møre og Romsdal

Vi viser til deres søknad av 11.10.2024 om tillatelse til å senke vannstanden i Strokevatnet med 3,2 meter, og Langevatnet med 3,1 meter. Murdammene har ikke stabiliteten som damsikkerhetsforskriften krever.

Bakgrunn

På oppdrag for Ålesund kommune har Multiconsult utført revurdering av dam Strokevatn og dam Langevatn. Murdammene bærer preg av dårlig vedlikehold og har ikke stabiliteten som damsikkerhetsforskriften krever. Nedtapping av magasinene er strakstiltak som må utføres før vinteren, slik at trykket av is ikke blir for stort mot dammene. Dette sikrer stabilitet inntil dammene er rehabilitert.

Om søknaden

Dam Strokevatn og dam Langevatn ligger i elvehiarkiet Spjelkavikelva og er etablert i hhv. 1950 og 1903 til drikkevannsforsyning. Dammen i Strokevatnet er ca. 6 meter høy og 24 meter lang. Dammen i Langevatnet er 6,4 meter høy og omtrent 74 meter lang. Ålesund kommune søker om tillatelse til å tappe ned vannstanden med 3,2 meter i Strokevatnet, fra kote 387,5 moh. til kote 384,3 moh. I Langevatnet vil kommunen senke vannstanden med 3,1 meter, fra kote 354,9 moh. til kote 351,8 moh.

Ålesund kommune er allerede i gang (uke 42) med å senke vannstanden i Langevatnet med 7 cm/døgn. De har fått tillatelse av NVE over e-post til å tappe i Langevatnet parallelt med behandlingen av denne søknaden. Nedtappingsperioden er estimert til 30 til 40 dager. Kommunen har ikke oppgitt nedtappingshastighet i Strokevatnet.

Høring

Siden dette er en sak som haster, har den ikke vært kunngjort lokalt. NVE har vært i kontakt med lokale myndigheter for å få deres syn på saken, og mener at den er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Ålesund kommune uttaler i e-post av 25.10.2023 og søknad 14.10.2024:

«Kultur og fritid vil se til at det ivaretas trygg ferdsel i et godt brukt område. Tydelige markeringer og informasjon er av vesentlig betydning, og ved eventuelle sperringer må det etableres alternativ rute for ferdsel. Ta gjerne kontakt ved behov for utredning.

Vi har ingen innvendinger til at hastetiltak gjennomføres i henhold til vårt arbeidsområde.

Når det gjelder kystlynghei vil den som nevnt ikke bli påvirket av nedtapping av dammene, og heller ikke av arbeid i dammene på innsiden av demningene.

Ved bruk av eksisterende anleggsveier og opprusting av disse vurderes det at dette ikke vil påvirke eller forringe kystlyngheien»

«Det ser ikke ut til at rødlistede arter befinner seg i eller rundt disse kildene, og som kan tenkes å bli påvirket av nedtapping, men vi kommer ikke utenom at nedtapping kan ramme årets fiskeegg og deres utvikling.»

Møre og Romsdal fylkeskommune uttaler i e-post av 23.10.2024:

«Ut ifra hensynene til innlandsfisk så vurderer vi det som et akseptabelt tiltak.

I Strokevatnet er det allerede fiskeforbud. Vi vet det er fiske i vannene i fjellområdet, men kjenner ikke til særlig store verdier i Langevatnet. Erfaring fra andre lignende tiltak er at miljøpåvirkningen er lav så lenge det er midlertidig.

Slik jeg forstår tiltaket, vil det være vannføring ut av vannet under hele prosessen og eventuell gyteområder her vil ikke bli tørrlagt. utfordringer med slam bør håndteres forsvarlig slik at vi unngår nedslamming av substrat.

Strokevatnet er del av vannforekomst 101-126-R - Brusdalsvatnet bekkefelt. Vi forstår det slik at tiltaket ikke vil redusere vassføring i selve elva og vi vurderer at tiltaket ikke vil komme i konflikt med miljømålet om god miljøtilstand. Dette forutsetter en god håndtering av eventuelt slam. Her vil også Statsforvalteren i Møre og Romsdal måtte vurdere dette ut ifra hensyn til anadrom fisk.

Vannforekomst 101-31439-L – Langevatnet, er i god tilstand og vi vurderer at tiltaket ikke vil komme i konflikt med miljømål.

Vannforekomst Vasstrandelva, 101-125-R, er i dag i god tilstand. Vi forstår det slik at tiltaket ikke vil hindre/ redusere vassføring i elva og vurderer da at det ikke er noen miljømålkonflikter. Statsforvalter må også vurdere dette ut ifra at deler av elv er anadrom.»

Statsforvalteren i Møre og Romsdal uttaler i brev av 11.11.2024:

«Nedtapping av Langevatn er allereie i gang, så Statsforvaltaren si uttale vil omhandle Strokevatn.

Anadrom fisk gyter seint i Brusdalsvatnet med tilhøyrande sideelvar/bekkefelt, det er tidlegare registrert gyting fram til midten av november. Det er dermed viktig at Årsetelva ikkje vert tilført for mykje vatn fram til månadsskifte november/desember. Gyting på kunstig høg vassføring kan medføre at nye gyteområde vert tilgjengeleg for fisken, og dermed auka risiko for tørrlegging av gytegroper til vinteren.

Det er vanskeleg for oss å gje ei konkret tilbakemelding på nedtappingshastigheita av Strokevatnet. Det er likevel ønskeleg at Årsetelva ikkje vert tilført store mengder vatn frå byrjinga, men at ei jamn senkning over lengre tid kan bidra til at vasspeilet i Årsetelva vert oppretthalde på vinteren, som normalt er tida med lågast vassføring. Vi er usikre på om nedtappinga vil få ein spyleeffekt av botnsubstrat eller endra sedimentering ved høgt påslepp av vatn, i tillegg til den normale vassføringa som er styrt av nedbørmengda. NVE bør sjå på om det er mogleg, eller ønskeleg, med ei meir fleksibel nedsenkning der ein justerer vassmengda i periodar med mykje nedbør og høg vassføring for å redusere ein slik risiko.

Multiconsult har gjennomført ungfiskregistrering i Årsetelva i haust, og gir eit godt grunnlag for å kunne rekartlegge i 2025/2026 for å undersøke om tiltaket har gjeve noko negative effektar for overleving og utvikling av fiskebestand i vassdraget.

Vår vurdering jamfør mogleg konsekvens for kystlynghei, er at denne sannsynlegvis ikkje vil bli særskilt påverka. Kystlynghei er tørkeresistent og får nok tilstrekkeleg med fukt i form av regn. Det synes å vere litt mosaikkar med myrparti i naturtypen. Desse er nemnt i naturtypeskildringa. Det er riktig tidspunkt på året for å gjennomføre tiltaket. Smålom er registrert i området, men mest sannsynleg vert Strokevatnet berre brukt til næringssøk.»

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til avvik fra normal vannstand etter vannressursloven § 8. Vi behandler her kun senkning av vannstand.

Damsikkerhet

Vannressursloven er tydelig på at eier av vassdragsanlegg har et ansvar for å vedlikeholde anlegget, jf. vannressursloven § 36. NVE oppfatter det planlagte tiltaket som nødvendig for at tiltakshaver kan innfri sine plikter etter vannressursloven og damsikkerhetsforskriftens bestemmelser.

Det er søkt om tillatelse til å senke vannstanden i Strokevatnet med 3,2 meter, og Langevatnet med 3,1 meter. Ålesund kommune ønsker med dette å nærmest tørrlegge damkonstruksjonene. I løpet av 1. halvår 2025, vil det vurderes hvor fort prosjekteringen og rehabilitering av dammene kan gjennomføres. Vannstanden i dammene vil avvike fra HRV i tiden fram til demningene er rehabilitert og tilfredsstillende kravene i damsikkerhetsforskriften.

Hydrologi

Strokevatnet

Strokevatnet har et nedbørsfelt på 0,2 km² og et magasinivolum på ca. 350 000 m³. Arealet av dammen er 0,085 km². Middelvannføringen for nedbørsfeltet er beregnet til ca. 13,7 l/s (Nevina). Ut ifra størrelsen på nedbørsfeltet vurderer NVE at bekken sannsynligvis ikke har årssikker vannføring og at bekken tidvis går tørr selv om reguleringen ikke er i bruk.

Siden Ålesund kommune allerede er i gang med nedtappingen i Langevatnet, uttaler Statsforvalteren seg kun om forholdene knyttet til nedtappingen av Strokevatnet. Statsforvalteren skriver i sin uttalelse at det er ønskelig at nedtappingshastigheten i Strokevatnet ikke blir for stor i starten, men ønsker heller at det er en jevn senkning over lengre tid. Dette kan sikre mer vann i elven i ellers tørrere perioder om vinteren. Anadrom fisk gyter sent i sideelvene til Brusdalsvatnet. Kunstig høy vannføring kan medføre at fisken gyter på steder den ellers ikke ville hatt tilgang til, og det vil være risiko for tørrlegging av gytegroper vinterstid. Statsforvalteren anbefaler også dynamisk nedsenkningen hvis det er mulig. Dersom vannføringen kan justeres ned i perioder med mye nedbør, kan en redusere sjansen for «spyling» av bunnsubstrat og dempe sedimenttransport i bekken.

NVE mener at nedtappingshastigheten i Strokevatnet bør begrenses til 15 cm/døgn. En slik nedtappingshastighet vil gi en økt vannføring ut av dammen på opptil 150 l/s. Legger vi til middelvannføring (13,7 l/s), tilsvarer vannføringen 5-årsflom. NVE mener at det ikke kan gis tillatelse til en vannføring som medfører potensial for skadeflom nedstrøms Strokevatnet. Før utløpet til Brusdalsvatnet renner bekken gjennom to kulverter under en gruslagt sykkelsti, samt under en enkeltspennbru på Vasstrandvegen. En vannføring tilsvarende 5-årsflom er ikke uvanlig i bekkeløpet nedstrøms Strokevatnet, men det vil likevel være tiltakshavers ansvar å vise aktsomhet, og tiltakshaver vil stå ansvarlig for ev. skade som følge av tiltaket.

Langevatnet

Langevatnet har et nedbørsfelt på 0,8 km² og et magasinivolum på ca. 870 000 m³. Arealet av dammen er 0,175 km². Middelvannføringen for nedbørsfeltet er beregnet til ca. 53 l/s (Nevina). Ålesund kommune er allerede i gang med tapping og senker vannspeilet 7 cm i døgnet. Dette vil gi en økt vannføring ut av dammen på ca. 150 l/s. Legger vi til middelvannføring, tilsvarer vannføringen ut av Langevatnet en middelflom (ca. 200 l/s). Kommunen ønsker å øke nedtappingshastigheten slik at vannstanden er tilstrekkelig lav før vinteren starter.

NVE gav Ålesund kommune tillatelse over e-post (21.10.2024) til å fortsette tapping i Langevatnet med 7 cm/døgn, samtidig som saken er på høring til lokale myndigheter. NVE vurderer at en vannføring ut av Langevatnet tilsvarende middelflom ikke er uvanlig i bekken og at dette er en vannføring som ikke vil føre til nevneverdige skader nedstrøms damanlegget. Ålesund kommune ytret at de ønsket høyere nedtappingshastighet, og 06.11.2024 gav NVE tillatelse per e-post til vannuttak på maksimum 15 cm/døgn. En senkning på opptil 15 cm/døgn tilsvarer vannføringen ut av Langevatnet på inntil 300 l/s

og tilsvarer 20-årsflom. NVE mener at dette er høyeste vannføring som er forsvarlig å slippe. Dette er en vannføring som ikke er helt uvanlig i vassdraget, og vil sannsynligvis ikke føre til nevneverdige skader nedstrøms. NVE vil likevel påpeke at det er tiltakshavers ansvar å vise aktsomhet, og at det er tiltakshaver som vil stå ansvarlig for eventuelle skader som følge av tiltaket. Vi vil også påpeke at mye nedbør gjennom høsten kan heve grunnvannsspeilet og mette grunnen med vann. Vi ber om økt aktsomhet og oppfølging av bekken nedstrøms dersom vannføringen ut av dammen økes.

NVE vurderer at en senkning på **15 cm/døgn** er høyeste forsvarlige nedtappingshastighet med tanke på naturmangfold og flomskader. Dette gjelder både i Strokevatnet og i Langevatnet. Maksimum vannføring ut av Strokevatnet vil være ca. **150 l/s**, og i Langevatnet ca. **300 l/s**.

Naturmangfold

Søk i Artskart og Naturbase (24.10.2024) og innkomne høringsuttalelser fra Møre og Romsdal fylkeskommune og Statsforvalteren i Møre og Romsdal viser at Strokevatnet ligger i naturtypen kystlynghei av svært stor verdi. Utløpsbekken tilknyttet dammen renner også gjennom kystfuruskog av stor verdi, samt kystlyngmyr og rik edellauvskog av middels verdi.

Fylkeskommunen opplyser om at det er fiskeforbud i Strokevatnet. Det er ørret i nedre del av utløpsbekken til både Strokevatnet og Langevatnet, etter NVEs vurdering er utløpselva fra Brusdalsvatnet det viktigste gyteområdet for sjørørret og eventuell storørret i vassdraget. Nedbørfeltene til de to magasinene er små og det vil til tider være lite, eller kanskje ikke noe avløp til utløpsbekkene. I nedtappingsperioden vil det være større vannføring enn normalt i bekken og når magasinene er nede på nytt nivå vil avrenningen til utløpsbekkene skje som normalt.

Statsforvalteren er opptatt av at vannføringen ikke blir for høy slik at bunnsubstrat blir spylt bort eller at sedimenttransporten blir for høy. Statsforvalteren anbefaler lavere og jevnere vannføring gjennom hele vinteren, heller enn høy i løpet av høsten. Unaturlig høy vannføring om høsten kan føre til at anadrom fisk gyter steder de ellers ikke ville ha gjort, og da er risikoen større for at gyteplassen tørrlegges gjennom vinteren.

Fylkeskommunen presiserer at det er viktig med god slamhåndtering i begge vannene, og de vurderer ellers miljøpåvirkningene som små da tiltaket er midlertidig. De er ikke kjent med særlig store verdier knyttet til Langevatnet. Ålesund kommune og Statsforvalteren er enig i at økt vannføring i bekkene ikke vil påvirke kystlyngheien eller andre naturtyper nedstrøms i nevneverdig grad.

Søk i Artskart og Naturbase viser at fremmedarten regnbueørret (HI) finnes i Langevatnet. Ålesund kommune opplyser om at årets fiskeegg og deres utvikling kan påvirkes negativt av tiltaket, men at det ikke er registrert rødlistede arter som påvirkes av nedtappingen. Utløpsbekken til Langevatnet renner gjennom gammel boreal lauvskog av middels verdi i nedre del av bekken, ellers er det ingen viktige naturtyper tilknyttet vannet eller bekken.

NVE er enig med Møre og Romsdal fylkeskommune og Statsforvalteren i Møre og Romsdal i at tiltaket ikke vil ha nevneverdige ulemper for naturmangfold. NVE mener at vurderingene

er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltaket er midlertidig og nødvendig, da formålet er damsikkerhet. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kulturminner

Det er ikke kjent automatisk fredete kulturminner som blir berørt av nedtappingen.

Friluftsliv

Det er flere turstier knyttet til Strokevatnet og Langevatnet og disse benyttes hovedsakelig i sommerhalvåret. Like vest for damanlegget i Strokevatnet ligger Bigtonhytta, som er et populært turmål. På folkemunne omtales Strokevatnet gjerne for Blindheimsvatnet/Blindelvsvatnet, og østsiden av vannet er en yndet badeplass. Ålesund kommune påpeker at trygg ferdsel i område må ivaretas med tydelige markeringer og informasjon, og ved eventuelle sperringer må det etableres alternativ rute for ferdsel. Tiltaket vil oppleves noe negativt for turgåere i området, men NVE mener at ulempene må aksepteres på bakgrunn av at formålet er damsikkerhet. Nedtappingen vil kun foregå i en begrenset tidsperiode og dammen som rekreasjonsområde vil ikke bli påvirket som følge av senkningen av vannstanden.

Oppsummering

Damanleggene i Strokevatnet og Langevatnet er i dårlig stand og det er behov for midlertidig å senke magasinene for å unngå istrykk vinterstid. Ålesund kommune søker om tillatelse til å senke vannstanden i Strokevatnet med 3,2 meter, og i Langevatnet med 3,1 meter. Nedsenkningen skal sikre stabilitet inntil damanleggene er rehabilitert og tilfredsstiller kravene i damsikkerhetsforskriften. I løpet av 1. halvår 2025 vil det vurderes hvor fort prosjekteringen og rehabiliteringen kan gjennomføres. Naturtyper av stor verdi omkranser Strokevatnet, samt langs bekkeløpet. Nedre del av utløpsbekken til Strokevatnet og til Langevatnet, fungerer som gyteplass for anadrom fisk.

En nedtappingshastighet på 15 cm/døgn i Strokevatnet vil medføre ca. 150 l/s utover normal vannføring og tilsvarer 5-årsflom. NVE mener at dette ikke er unormalt i bekkeløpet og dermed heller ikke vil ha skadepotensial nedstrøms. Bekken går under Vasstrandvegen like før utløpet sørvest i Brusdalsvatnet, og kommunen mener kapasiteten under brua er god.

NVE mener at en nedtappingshastighet på 15 cm/døgn i Langevatnet ikke vil føre til nevneverdige flomskader nedstrøms. Dette tilsvarer en vannføring på ca. 300 l/s, og betegnes som 20-årsflom i Nevina.

Etter nedtappingsperioden vil vannføringen gå som normalt i vassdraget. Middelvannføringen i Strokevatnet er på 13,7 l/s og i Langevatnet på 53 l/s.

Det settes vilkår til gjennomføring av tiltakene. Ved å ta slike hensyn kan ikke NVE se at midlertidig senkning av vannstanden med 3,2 meter i Strokevatnet, og 3,1 meter i

Langevatnet over en begrenser tidsperiode er til skade for noen kjente allmenne interesser.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Ålesund kommune kan senke vannstanden i Strokevatnet med 3,2 meter, og i Langevatnet med 3,1 meter inntil demningene er rehabilitert. Av hensyn til naturmangfold, bør arbeidet startes så snart som mulig etter vinteren, slik at perioden hvor vannstanden avviker fra normalen blir så kort som mulig. Arbeidene må være utført i løpet av 2026. Dette gir rom for én damfornyng hver sesong.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Alle vannføringsendringer skal skje med myke overganger.
- Maksimum nedtappingshastighet i Langevatnet er **15 cm/døgn**. Vannføringen ut av dammen skal ikke overstige **300 l/s** og må tilpasses i forhold til nedbør.
- Maksimum nedtappingshastighet i Strokevatnet er **15 cm/døgn**. Vannføringen ut av dammen skal ikke overstige **150 l/s** og må tilpasses i forhold til nedbør.
- Det skal føres protokoll over vannstanden i magasinet i det tidsrommet vannstanden avviker fra normal vannstand.
- Perioden med vannstand lavere enn normalt må gjøres så kort som mulig. Oppfylling til normal vannstand skal skje så raskt som mulig etter at arbeidene er avsluttet.
- Når vannstanden er senket skal søppel som kommer til syne fjernes.
- Nedtappingen skal kunngjøres én gang lokalt før nedtappingen starter.
- Steder hvor det er naturlig å gå ned til vannene skal markeres med godt synlige skilt med informasjon om tiltaket. I tilfelle det resterende vannspeilet blir islagt, skal det informeres på stedet om at det kan være uvanlige isforhold.
- Instrumentering for registrering av vannstand inntil 0,5 m under LRV skal etableres samtidig med at magasinet likevel er nedtappet, dersom slikt utstyr ikke allerede er etablert. Jf. punkt 4.5 i retningslinjer av 20.06.2016 for registrering av vannstand i reguleringsmagasin.
- Arbeidene må foregå på en skånsom måte for å minimere fotavtrykket i naturen.
- Etter damfornyng skal områdene ryddes og tilrettelegges i samråd med grunneier.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Med hilsen

Carsten S. Jensen
konsesjonsansvarlig

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

ÅLESUND KOMMUNE

Kopimottakerliste:

Møre og Romsdal fylkeskommune
STATSFORVALTAREN I MØRE OG ROMSDAL
Lars Bigton

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 veker frå den dagen vedtaket kom fram til deg. Dersom vedtaket ikkje har kome fram til deg, startar fristen å gå frå den dagen du fekk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkeleg at du postlegg klagen før fristen går ut. Klagen kan ikkje handsamast dersom det har gått meir enn 1 år sidan NVE fatta vedtaket.
Du kan få grunngjeving for vedtaket	Dersom du har fått eit vedtak utan grunngjeving, kan du be NVE om å få ei grunngjeving. Du må be om grunngjevinga før klagefristen går ut.
Kva skal med i klagen?	Klagen bør vere skriftleg. I klagen må du: • Skrive kva for vedtak du klagar på. • Skrive kva for eit resultat du ønsker. • Opplyse om du klagar innanfor fristen. • Underteikne klagen. Dersom du brukar ein fullmektig, kan fullmektigen underteikne klagen. I tillegg bør du grunngje klagen. Dette betyr at du bør forklare kvifor du meiner vedtaket er feil.
Du kan få sjå dokumenta i saka	Du har rett til å sjå dokumenta i saka, med mindre dokumenta er unnateke offentlegheit. Du kan ta kontakt med NVE for å få innsyn i saka.
Vilkår for å gå til domstolane	Dersom du meiner vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan berre gå til søksmål dersom du har klagt på vedtaket til NVE, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordna forvaltingsmyndigheit. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 månader sidan du sende klagen, og det ikkje skuldast forsøming frå di side at klagen ikkje er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrar vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekkja vesentlege og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innan 3 veker etter at klagevedtaket kom fram til deg.
Kven kan klage på vedtaket?	Dersom du er part i saka, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket dersom du har rettsleg klageinteresse i saka.
Kvar skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende han til NVE. E-postadressa til NVE er: nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endrast. Dersom NVE ikkje endrar vedtaket vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringa bygger på forvaltningslova sine reglar i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.